

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 12. Expressio verborum, sine interiori consensu, matrimonium non
facit. Qui tamen cum tali simulatione matrimonium cum altera, sincerè
procedente, contraxit, eam ducere tenetur, nonnullis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

bus servatas fuisse leges Romanorum, secundam quas consensus parentum requirebatur ad matrimonii valorem.

79 Sequitur 4°. ad promovendam filiorum erga parentes observantiam, iussit Philippum IV. Catholicum Regem nostrum 23. Novembris 1635. minores 25. annis, sine parentum consensu nuptas, privasse omnibus emolumentis, quae ab invicem, per donationem, vel successionem, alterutri obvenire possunt, irritasque omnia pacta in utilitatem alterutrius inita. In Gallis autem per Edicta Regum Henrici II. Henrici III. & Ludovici XIII. sancitum est, ne Parochi filios familias, minores 30. annis, & filias, minores 25. completis, invitatis parentibus, matrimonio conjungant; sed eorum consensum in scriptis exigere teneantur. Tamen enim incommoda quaedam ex hoc sequuntur in paucioribus, majori & publica utilitate, matrimoniorumque, Veneris potius quam Dei amore contractorum, extirpatione compensantur. Admonendi tamen sunt ab Episcopis & Parochis parentes, ne hoc legum beneficium, & patriae abutantur auctoritate, se nimis difficiles & morosos exhibendo, in filiorum suarumque suarum matrimoniiis permittendis, dum convenientia sunt.

80 Quoad filios & filias, qui praescriptam Regis Constitutionibus etatem attingerunt, Constitutione Blefensi, & Edicto Ludovici XIII. statutum est pro Gallis, Parochos conjungere ipsos matrimonio non debere, nisi consilium parentum scripto illos rogasse constet.

81 Sequitur 5°. eorundem Regum Christianissimorum Henrici III. & Ludovici XIII. Edicta, quibus matrimonia filiorum absque consensu parentum, vel tutorum, vel etiam absque proclamationibus inita, decernuntur irrita & invalida, nihil statueri contra Tridentinum, nec attingere vim Sacramenti, imò ne valorem quidem contractus matrimonialis, quoad effectus juris divini, naturalis, & ecclesiastici, secundam explicationem, quam Ludovici XIII. Regis nomine regni Cancellarius, & Illustrissimi Commissarii, ad id à Rege deputati, Clero Gallicano anno 1629. decernunt, quod scilicet tota nullitatis & invaliditatis declaratio intelligeretur quoad effectus iure civiles, ita scilicet ut taliter contractantes, eorumque filii ac nepotes, in perpetuum excluderentur ab omni hereditate, priventurque omnibus juribus & commodis, quae vi matrimonialium contractuum, testamentorum, Legumque aut Constitutionum municipium beneficiorumque acquirere possunt, & nepotes eorum, in ordine ad honores, ac successiones civiles, in tribunalibus civilibus, perinde habeantur, ac si forent illegitimi. Videri possunt Isaacus Habertus, Episcopus Vabrensis, in lib. de justitia conubialis Edicti à Ludovico XIII. conditi, Caballatus in Theor. & Prax. Jur. Canon. lib. 3. c. 27. Natalis Alexander Theol. Dogm. & Moral. to. 6. l. 2. tr. de Sacram. Matrim. c. 2. a. 2. regul. 1. 2. 3. 4. & 5. ubi ex Ambrosio offendit, pietatem postulare, ut Episcopi, Parochi, & Confessarii, parentes filios placare & reconciliare conentur, ipsisque persuadere, ne secundam legum severitatem in ipsos agant.

CAPUT X.

Ad valorem matrimonii necessarius est contrahentium consensus, per verba vel signa de praesens, sensibilibus expressus.

82 Ita Florentinum in Decreto Eugenii. Et ratio est quia verba futuri temporis matrimonium non efficiunt, sed spondent. Unde non sufficiunt haec verba: non ducam nisi te. Imò neque haec:

Tom. III.

non ducam uxorem, nisi te; quamvis aliqui fecus exilliment. Quia non significant quòd Cæsus v. g. Titiam de praesenti accipiat in uxorem, sed quòd non accipiat aliam. Quòd verum est, licet nullam accipiat.

83 Sed quid de casu sequenti: Parocho & duobus testibus vocatis apud Cajam, ibi expectantem Titium ad finem contrahendi cum ipso matrimonio, superveniens Titius, interrogatus ad quid veniat, respondit: *ut videam Cajam, quia ipsa est conjux mea.* Tumque Caja respondit: *Et ipse meus est conjux.* Quo audito, fugit Parochus. Quæsitum fuit de valore matrimonii taliter contracti? Multi Jurisæ, teste Lugone to. 2. de contractibus, censuerunt valere. Lugo oppositum sensit. Illa tamen Juristarum opinio non caret probabilitate, si Titius & Caja seriam habuerint intentionem per illa verba matrimonium contrahendi, de quoque sub juramento interrogati, eam se habuisse affirmant. Cum enim verba, quibus Sacramenta consueverunt, practica sint, efficiantque quod significant, per verba illa Titius & Caja practice significaverunt, & quòd Caja fieret conjux Titii, & Titius conjux Cajæ; sicut per verba illa: *hoc est corpus meum*; practice significatur, quòd contentum sub his speciebus fiat corpus Christi.

84 Si tamen interrogati, dicant se nescire, quâ intentione verba illa protulerint, signum est seriam illam intentionem ipsis defuisse. Neque enim tam facile memoria excidisset, si habuissent. Cum homines non soleant talis intentionis oblivisci, in negotio tanti momenti, ad quod sine magna deliberatione procedere non solent.

CAPUT XI.

Necesse non est quòd consensus matrimonialis exprimitur verbis, sed et verborum loco, tum nutus, tum signa, quæ internum consensum aperte indicent, satis ad matrimonium esse possunt; tum ipsa taciturnitas, cum puella, propter verecundiam, non responderet, sed pro ea tacente parentes loquuntur.

85 Verba sunt Catechismi Romani. Et idem Florentinum non requirit verba absolute, sed cum addito, *regulariter.* Et cap. cum apud Sedem de sponsalibus Innocentius III. declarat mutum & surdum posse alicui matrimonialiter copulari: cum quòd verbis non potest, signis valeat declarare.

CAPUT XII.

Expressio verborum, sine interiori consensu, matrimonium non facit. Qui tamen tum tali simulatione matrimonium cum altera, sincere procedente, contraxit, eam dicere tenetur, nonnullis casibus exceptis.

86 Ita S. Thomas in 4. dist. 27. q. 1. a. 2. quaestio 4. Cui concinit S. Bonaventura ibidem q. 2. dicens: *si sit consensus exterior, sine interiori, non est matrimonium secundam veritatem, nec secundam divinum iudicium, nec secundam conscientia formam; quamvis esse videatur. Et iudicetur secundam iudicium Ecclesiasticum.*

87 Ratio est, quia sicut se habet ablutio exterior ad Baptismum, ita se habet expressio verborum ad hoc Sacramentum (ait S. Thomas loco citato.) Unde sicut si aliquis ablutionem exteriorem reciperet, non intendens accipere Sacramentum, sed indumendo lina facere, non esset baptizatus; ita expressio verborum, sine interiori consensu, matrimonium non facit. Unde Innocentius III. interrogatus an valeat

Rrrr 26

ret matrimonium, quo quis, alienum nomen mentitus, absque interiori consensu mulieri dixerat, *Joannes se in uxorem accipit*, cum ipse non vocaretur Joannes, sed Petrus, tamen copulam postea cum ipsa habuisset, cap. tua nos extr. de sponsi. & matrim. Respondit: quod si ita res se habuerit, videlicet quod ille eam non proposuerit ducere in uxorem, nec unquam consensit in praedictam personam, non debet ex illo facto conjugium judicari. Cum in eo nec substantia conjugalis contrahitur, nec forma contrahendi conjugium valeat inveniri. Quoniam ex altera parte dolus solummodo adjuit, & desit omnino consensus, sine quo caetera nequeunt sedus perficere conjugale.

88 Si dicas, quod fraus & dolus nemini debet patrocinari. Respondet S. Thomas, quod fraus & dolus ipsi non patrocinatur, nec in foro conscientiae, nec in foro Ecclesiae: quia in utroque foro pro hoc puniuntur. Deinde ex justitia tenetur fictionem tollere, simulationeque deposita, ipsam ducere, uti dixi p. 1. cap. 1. Quia dum verbis exprimitur, quod animo non habebat, mulieri sincerè procedenti illi sit, contra justitiam commutativam graviter peccavit. Ex justitia namque tenebatur & ipse sincerè procedere, consensumque verum praestare. Quod debitum eum non sit extingui per fraudem injustitiamque ipsius, manet ergo ex justitia debitor veri consensūs. Manet proinde ex justitia obligatus ad ipsam ducendam.

89 Excipiuntur tamen à Theologis casus sequentes. 1° si cum legitimo consensu alteram duxerit, quamvis injuriam priori illatam, prudentum arbitrio tunc compensare teneatur. Quamvis etiam casus ille vix occurrat. Quia cum Ecclesia judicet secundum ea quae foris apparent, judicat pro priori matrimonio, nec secundum permittit; ipse tamen debet potius excommunicationis sententiam sustinere, quam ad primam uxorem accedere; vel debet in alias regiones remotas fugere, ait S. Thomas ubi supra ad 3.

90 2° non tenetur eam ducere, si tanta sit conditionis disparitas, vel tanta fuerit evidentia fictionis, ut merito judicetur mulierem voluntariè deceptam fuisse. Quia volenti non fit injuria.

91 3° si mulier decepta, ipsum etiam deceperit, simulando se virginem, cum non esset.

92 Si grandia mala, capitales inimicitiae, dissidia, caedae, &c. ex matrimonio cum ipsa merito timeantur. Quo casu pecuniaria sufficere compensatio.

CAPUT XIII.

Consensus matrimonialis, coram Parocho & testibus praestitus per verba de praesenti, sub honesta conditione de futuro, purificatione conditione transit in absolutum, per eumque perficitur matrimonium, absque necessitate novi consensūs, iterationeque contractūs coram Parocho.

93 **E**si communis sententia Canonistarum, contra compuniorem sententiam Theologorum, ex quibus tamen S. Antoninus, Paludanus, Petrus Soto, Card. de Lugo, Sanchez, Perez, Gaspar Hurtadus, alique piires, nobiscum, & cum Canonibus sentiunt. Et probatur, quia assertionem nostram sequitur Romana Curia, ex quo Pius V. auditis variantibus hac de re Cardinalium opinionibus, Canonistarum sententiam probavit, & in decidendo attendendam esse censuit, declaravitque opus non esse iteratione contractūs coram Parocho, ut vidimus p. 1. n. 24. Idemque censuit S. Congregatio sub Clemente VIII. Qui & istam S. Congregationis sententiam probavit, ut videre est apud Eagnanum ad cap. super eo de conditione. apposit. n. 6.

Nec contrarius est Urbanus III. cap. super eo de conditione. apposit. ubi interrogatus, utrum ille qui in quamdam mulierem consensit, si pater ejus suum praestaret esponsum, sit ad consummandum matrimonium compellendus? Respondet: nisi voluntas patris postmodum accedat, nequaquam cogendus est ad matrimonium contrahendum.

Non (inquam) contrarius est: solùm enim vult, talem non compellendum ad matrimonium consummandum ante conditionis eventum. Quod verissimum est, quia ante conditionis eventum matrimonium non est perfectum, cum (ut ibidem Pontifex ait) hujusmodi consensus non sit de praesenti habendus, id est de praesenti efficiens matrimonium perfectum, sed solùm impletà conditione, ut exponit Eagnanus ibidem n. 3. post Abbatem. Per adventum verò conditionis consensu conditionalis purificatur, & matrimonium ex eo tempore perficitur, perinde ac si purè ab initio foret initum. L. posterior ff. qui potiores in pignore habeantur. Et L. haec venditio ff. de contr. empt.

Dixi, ad matrimonium consummandum: sic enim textum capituli istius sumunt Abbas, & Alex. de Nævo. Proinde dum Pontifex ait: non est cogendus ad matrimonium contrahendum, sumit contrahere pro consummare, ut sic responsio congruat interrogationi. L. Aurelius § Scito ff. de libert. leg. & L. 1. Cod. de divers. rescript.

Multò minùs contrarius est Alexander III. cap. 97 de illis de condit. appof. dicens, quod qui juravit mulieri: ego te in uxorem accipiam, si tantum mibi donaveris: non est reus perjurii, si eam nolentem sibi solvere, quod sibi dari petiit, non accepit uxorem, nisi postea de praesenti purè consenserit, vel eam cognoverit. Idco enim non tenetur ducere ipsam nolentem implere conditionem, nisi postea purè de praesenti consenserit; quia prior consensus pro praesenti non habet effectum, sed pro tempore futuro, si tunc ponatur adjecta conditio. Quà deficiente, consensus deficit; idcoque tunc novus requiritur consensus absolutus.

Aliquid tamen observatione dignum est in responsione ista Alexandri III. utique cum qui cum muliere contraxit, sub conditione de futuro, si eam cognoscat ante conditionis eventum, pro copulam istam recedere censetur à conditione, absolutèque consensere, atque ad id matrimonium perficere, independentèr à conditione. Aque ita Doctores communiter tradunt.

CAPUT XIV.

Consensus matrimonialis, coram Parocho & testibus praestitus per verba de praesenti praestitus, sub honesta conditione de praesenti, vel de praesenti (v. g. accipio te in uxorem, si es legitima, si es virgo, &c.) ab initio nullus est deficiente conditione, nec convalescit ex copula subsequente.

Ratio prioris partis est, quia licet error qualitatis, vel fortunae, alias non reddat consentium in substantia nullum, hoc tamen non procedit, dum qualitas, in qua erratur, adficitur contractui per modum conditionis honestae, v. g. accipio te, si es dives, nobilis, &c. Tunc enim deficiente conditione, nullus est consensus, utpote conditioni alligatus. Ita S. Thomas in 4. dist. 29. q. 1. a. 3. q. 3. S. Bonaventura in 4. dist. 30. in exposit. lit. n. 4. Paludanus ibidem q. 1. a. 2. n. 9. S. Antoninus 3. p. tit. 1. c. 2. in fine. Adrianus, Sylvester, Sotus, & alii pat. sim.

Ratio posterioris partis, quod scilicet ex copula subsequente non convalescat, est quia tunc